

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Kalkoe **uiert niet op**

naam aandoening
niet opuiëren van kalkoe

oorzaak
gemummificeerde vrucht, ook wel steenvrucht genoemd, activeert het gaan kalven niet

behandeling
injectie met prostoglandine (niet altijd succesvol) of afvoer naar slacht

Een melkveehouder vroeg me om naar een droogstaande koe te komen kijken, omdat ze al enkele dagen na de uitgekende datum was, maar helemaal niet opuierde. En ze was toch op acht weken na ki als drachtig gescand. Het was hem niet gelukt het kalf te stoten en zo de dracht te bevestigen. Onderweg ernaartoe overdacht ik wat er met deze koe aan de hand zou kunnen zijn. Er zijn namelijk legio mogelijke oorzaken voor zo'n situatie: de koe is niet (meer) drachtig; ze is wel drachtig, maar van een latere inseminatie; de koe heeft haar kalf verworpen of is opgebroken; in de baarmoeder zit geen vrucht maar een hoeveelheid ontstekingsvocht of pus, ook wel een pyometra genoemd, en als laatste: er zit een gemummificeerd kalfje in de baarmoeder.

De te onderzoeken koe liep tussen de droge koeien in een groot strohok. Ze oogde fit en attent, de pens goed volgevreten en totaal niet ziek. Enkel de uier was maar klein en slap, totaal niet passend bij een koe die aan de tijd was. Ook mij lukte het niet om in de rechterflank van de koe het kalf te stoten. Bij het rectaal onderzoek voelde ik een grote baarmoeder. Dit keer geen grote met vruchtwater gevulde zachte baarmoeder, dit voelde stug en strak. Bij het dieper doorvoelen kwam ik op een wat hardere stevige massa in die baarmoeder. Een gemummificeerde vrucht, ook wel

steenvrucht genoemd, en dit keer een grote. Deze vrucht was wel 4 tot 5 maanden oud toen ze doodging en mummificeerde.

Mummificatie is het proces van indrogen van de doodgegane vrucht in de baarmoeder. Alle vloeistof wordt geresorbeerd en er blijft een kleine leerachtige vrucht over in een stevig perkamentachtig membraam. Er is ook een tweede vorm van mummificatie bij wat grotere vruchten, zoals in dit geval. Dan vormt het bloed uit de placenta een pasta-achtige bruine substantie om de ingedroogde vrucht. De baarmoeder blijft dan wat groter van omvang.

In beide vormen blijft de baarmoedermond gesloten en het geel lichaam op de eierstok intact, zodat de dracht in stand blijft. Ook komt de normale geboorte na 9 maanden vaak niet op gang. Met een prostaglandine-injectie kunnen we de geboorte van een gemummificeerd kalf proberen op te wekken. Nogal eens lukt dat niet en blijft na die injectie de baarmoedermond hardnekkig gesloten. De koe afvoeren voor slacht is dan de meest economische optie.

Mummificatie van een gestorven vrucht komt bij koeien niet vaak voor. Een ongeboren dode vrucht leidt normaal gesproken tot opbreken of verwerpen, waarna een nieuwe cyclus kan beginnen.